

Täysistunto

Torstai 8.2.2024 klo 15.58—18.28

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi ampuma-asetlain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitte-
lyssä on Suomen ja Ruotsin välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen hy-
väksyminen. Sopimuksen hyväksymisen lisäksi ehdotuksessa esitetään muutettavaksi am-
puma-asetlakia. Esitykseen sisältyy myös ehdotus sopimuksen voimaansaattamislaki, jossa säädetään sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattami-
sen lisäksi sopimuksen toimeenpanosta Suomessa.

Sopimuksen tarkoituksena on tehostaa maiden välistä poliisiyhteistyötä ja siten edel-
leen parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä rikosten ehkäisemi-
stä, paljastamista ja tutkintaa maiden välisellä raja-alueella. Sopimusta sovellettaisiin Suo-
messä Enontekiön, Kolarin, Muonion, Pellon, Tornion ja Ylitornion kuntien alueella. Ruotsissa sopimusta sovellettaisiin Haaparannan, Kiirunan, Pajalan ja Ylitornion kuntien
alueilla.

Suomi ja Ruotsi ilmoittavat toisilleen, kun sopimuksen voimaantulon edellyttämät kan-
salliset toimenpiteet on toteutettu. Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden
ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu. Sopimuk-
sen voimaansaattamislaki ja ampuma-asetlain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan val-
tionneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kun sopimus tulee voi-
maan.

Arvoisa puhemies! Sopimus sisältää määräykset kahdenlaisesta yhteistyöstä: pyynnöstä
ja ilman pyyntöä toteutettavista kiireellisistä toimenpiteistä. Kyse on siis aina kiiretilan-
teesta.

Pyyntö voidaan esittää, jos tarvitaan kiireellistä apua, jotta raja-alueella voidaan ryhtyä
toimiin sellaisen vakavan rikoksen torjumiseksi, johon liittyy ihmisten elämää, terveyttä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vaara. Tällaisia rikoksia ovat esimerkiksi raiskaus, ryöstö, törkeä pahoinpitely, henkirikokset ja terrorismirikokset sekä tilanteet, joissa virkamieheen kohdistuu vakava uhka. Sopijapuoli voi aina kieltäytyä pyynnöstä.

Ilman pyyntöä poliisimies voi ylittää valtion rajan ja ryhtyä raja-alueella sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen ihmisten henkeä, terveyttä tai ruumiillista koskemattomuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tätä sovelletaan vain, jos on olemassa riski, että vaara toteutuu ennen kuin isäntäosapuolen virkamiehet saapuvat paikalle ja ryhtyvät toimiin. Sopimuksen mukaisen yhteistyön lähtökohtana on, että Suomen alueella toimittaessa noudatetaan Suomen lakia ja Ruotsin alueella Ruotsin lakia.

Käytännössä sopimuksen mukainen yhteistyö käynnistyisi siten, että Suomen poliisin pohjoisen johtokeskuksen yleisjohtaja päättäisi sopimuksen mukaisen pyynnön tekemisestä Ruotsille ja vastauksesta Ruotsin tekemään pyyntöön. Yleisjohtaja ilmoittaisi tehdystä päätöksestä ja annetusta avusta Poliisihallituksen johtovalmiudessa olevalle poliisimiehelle, joka voisi tarvittaessa ottaa asian päätettäväkseen. Suomen alueelle saapuvien ruotsalaisten poliisimiesten olisi viipymättä ilmoitettava rajanylityksestä Suomen paikalliselle yhteyspisteelle. Suomen viranomaiset vahvistaisivat vastaanottaneensa ilmoituksen ja ryhtyisivät viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin torjuakseen vaaran ja ottaakseen operaation vastuulleen. Ruotsalaisten poliisimiesten olisi noudatettava Suomen paikallisen yhteyspisteen tai kulloisellakin paikalla johtovastuussa olevien poliisivirkamiesten ohjeita, jos tällaisia ohjeita on käytettävissä. Tehtävissään poliisimiehet voisivat käyttää kansallista virkapukuaan ja he voisivat pitää hallussaan sellaisia aseita, ammuksia ja muita varusteita, joiden hallussapito sallitaan heidän oman kansallisen lainsäädäntönsä perusteella. Isäntäosapuoli voi kuitenkin kieltää toisen osapuolen poliisimiehiä pitämästä hallussaan isäntäosapuolen alueella tiettyjä aseita, ammuksia ja muita varusteita.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään, että ruotsalaisella poliisimiehellä olisi Suomessa toimiessaan rajoitetummat toimivaltuudet kuin suomalaisella poliisimiehellä. Toimivaltuudet on pyritty rajaamaan vain niihin, joita ruotsalaisen poliisimiehen voidaan olettaa tarvitsevan hoitaessaan sopimuksen mukaisia tehtäviään Suomessa. Esitykseen on otettu myös erilliset säännökset siitä, mitä pakkokeinoja ruotsalainen poliisimies on oikeutettu Suomessa käyttämään. Näitä ovat kiinniotto-oikeus, henkilötarkastuksen suorittaminen, paikanetsintä, tutkimuspaikan ja kohteen eristäminen sekä haltuunotto-oikeus takavarikoimista ja asiakirjojen jäljentämistä varten.

Lisäksi esityksessä esitetään säädettäväksi ruotsalaisen poliisimiehen vaitiolovelvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta hänen työskennellessään Suomen alueella. Koska ruotsalainen poliisimies voi saada ei-julkista tietoa, on vaitiolovelvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta tarpeen säätää. Esityksen mukaan sovellettavaksi tulisivat poliisilain 7 luvun säännökset.

Esityksen mukaan suomalaiselle poliisimiehelle Ruotsin alueella sattuneen työtapaturman korvaamiseen sovellettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilakia. Ruotsin alueella toimivan suomalaisen poliisimiehen työtapaturmaturva olisi siten sama kuin Suomessa työskenneltäessä. Säädös on tarpeen, koska sopimuksessa ei asiasta määrätä.

Esityksessä esitetään myös lisättäväksi ampuma-aselain 17 §:ään uusi kohta, jonka mukaan ampuma-aselakia ei sovellettaisi Suomen alueella toimiville ruotsalaisille poliisimiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisten vaarallisten ammusten siirtoon Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomen osalta sopimuksen mukaisia tehtäviä tulisivat käytännössä hoitamaan ainoastaan sellaiset poliisimiehet, jotka ovat hakeutuneet vapaaehtoisesti tehtäviä vastaavaan koulutukseen ja antaneet ennalta suostumuksensa osallistua kiireellisiin tehtäviin ja joilla on käytännössä osoitettu kyky suoriutua vaativista tehtävistä toisen valtion alueella. Koulutettavien henkilöiden määrä arvioitaisiin yhteistyössä ja vastavuoroisesti Ruotsin kanssa ennen sopimuksen soveltamisen aloittamista. Koulutettavien henkilöiden määrästä ja ylläpitokoulutuksesta keskusteltaisiin vuosittain toteutettavan arvioinnin yhteydessä. Työnantajan on kaikessa toiminnassa noudatettava työturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä. Näin ollen työnantajan on myös aina kyettävä arvioimaan, että tehtävään osoitettu henkilöstö pystyy kulloisenkin tehtävänsä osaamisensa ja varustuksensa sekä työnjohdollisten järjestelyjen perusteella hoitamaan turvallisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Rantanen. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.11 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Rantaselle tämän tärkeän asian tuomisesta tähän saliin.

Ruotsin ja Suomen raja-alueen poliisiyhteistyön syventäminen henkeä ja terveyttä vaarantavissa tilanteissa on kokonaisuudessaan hyvä ja parantaa viranomaisten avun nopeutta sekä saatavuutta sekä parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa.

Kuitenkin Ruotsin poliisin toiminta Suomessa muun muassa virkapukujen, virka-autojen, vieraan kielen tai vieraan aksentin muodossa saattaa aiheuttaa hämmennystä, väärinymmärryksiä sekä tahallista tai tahatonta virkavallan auktoriteetin ja käskyjen vastustamista.

Kysynkin, arvoisa ministeri: miten on huomioitu kattava informointi Suomen kansalaisille, jotta Ruotsin viranomaisten mahdollinen toiminta Suomen alueella ei tule kansalaisille yllätyksenä? Tämän lisäksi kysyn: Onko sopimuksessa eritelty sitä, mitä tapahtuu, jos Ruotsin viranomaisen syystä tai toisesta ylittää sopimuksessa mainittujen kuntien rajat? Ja pitääkö tässä tilanteessa Suomen kansalaisen edelleen olettaa olevansa vieraan valtion viranomaisen käskyvallan alaisena? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.12 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Poliisiviranomaiset ovat tehneet Pohjoismaissa jo vuosikymmeniä käytännönläheistä rikostorjuntayhteistyötä. Suomen ja Ruotsin rajaseutu on luonteeltaan poikkeuksellista valtioiden raja-alueita, jonka yhdyskuntarakenne ei noudata valtioiden rajoja. Sopimuksen tavoitteena on tiivistää Suomen ja Ruotsin poliisin jo ennestään hyvää yhteistyötä ja siten parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa sekä rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja tutkintaa Suomen ja Ruotsin rajaseudulla. Näitä tavoitteita varten sopimuksessa määrättäisiin toisen osapuolen poliisin toiminnasta kohdevaltioissa kahdenlaisessa kiiretilanteessa.

Ensinnäkin apua tarvitsevan maan poliisi voisi pyytää apua toiselta osapuolelta, kun on kyse kiireellisestä tilanteesta raja-alueella.

Toiseksi poliisiyhteistyösopimus mahdollistaa avun antamisen ilman toisen osapuolen pyyntöä. Kiireellisissä tilanteissa osapuolen toimivaltaiset virkamiehet voisivat ilman isäntäosapuolen esittämää pyyntöä ylittää valtioiden välisen rajan ja ryhtyä raja-alueella sellai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

siin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen ihmisen henkeä, terveyttä tai ruumiillista koskemattomuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tämä on mahdollista vain, jos on olemassa riski, että vaara toteutuu ennen kuin isäntäosapuolen virkamiehet saapuvat paikalle ja ryhtyvät toimiin.

Sopimuksen merkittävin muutos nykytilaan on se, että sekä suomalainen että ruotsalainen poliisimies voi ylittää valtakunnanrajan hoitaakseen kiireistä poliisitehtävää toisessa valtiossa ilman, että kyseessä on tilanne, joka on alkanut jo poliisimiehen kotivaltiossa.

Poliisiyhteistyösopimuksen voidaan katsoa lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta alueilla, joissa välimatkat ovat pitkät ja joissa poliisipartion paikalle tulo voi kestää. Toisen valtion poliisipartio voi olla lähempänä tapahtumapaikkaa kuin maan oma partio, jolloin apu paikalle saataisiin nykyistä nopeammin. Tapahtumapaikalle saapuva toisen valtion viranomainen hoitaisi vain välttämättömät toimet tilanteen selvittämiseksi, ja isäntävaltion viranomaiset ottaisivat tilanteen hallintaansa päästyään paikalle.

Kuten jo todettu, sopimuksen tavoitteena on parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa sekä rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja tutkintaa Suomen ja Ruotsin raja-alueella. Tällä voidaan katsoa olevan myönteinen vaikutus perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiselle kyseisellä alueella. Kyse on sellaisten keskeisten perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisesta, kuten oikeus elämään ja oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.

Ehdotettu sopimus ja muutokset lainsäädäntöön ovat tarpeellisia ja parantavat esitetyllä tavalla rajaseudun asukkaiden turvallisuutta ja lisäävät poliisien suorituskkyä ja yhteistyötä rajan molemmin puolin.

Arvoisa puhemies! Kun lausuntokierrokselta saatu eri ministeriöiden antama palaute on huomioitu, kannatan sopimuksen ja lakien hyväksymistä hallituksen nyt esittämässä muodossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.16 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt hallituksen esitystä Suomen ja Ruotsin välisestä raja-alueen poliisiyhteistyöstä. Tämän hallituksen esityksen taustalla on Ruotsin ja Suomen välinen valtiosopimus, joka tosiaankin allekirjoitettiin jo edellisen hallituksen vahtivuorolla kolmisen vuotta sitten. Tämän sopimuksen ja sitä toimeenpanevan hallituksen esityksen tavoitteethan ovat hyvin tärkeitä ja kannatettavia. Tällä kokonaisuudella tehostetaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä rikosten ehkäisemistä, selvittämistä sekä tutkintaa Suomen ja Ruotsin rajalla. Tällaista kahdenvälistä valtiosopimusta poliisiyhteistyöstä Ruotsin kanssa meillä ei vielä ole ollutkaan, joten sopimus on kyllä hyvin tervetullut ja syventää maidemme välistä yhteistyötä, joka on monilta osin muillakin alueilla sangen hyvä. Tälle sopimukselle ja sen mukaiselle yhteistyölle on siis toden totta tarvetta.

Rajaseutumme Suomen ja Ruotsin välillä on monin tavoin erityistä. Alueen asutus ei — eikä liioin arkinen elämä tai arkinen kanssakäyminen — noudata valtiollisia rajoja. Siksi myös poliisiyhteistyölle on toisinaan alueella tarvetta. Jatkossa siis poliisi voisi toteuttaa avunantoa rajan toisella puolella myös silloin, kun toinen osapuoli ei ole pyytänyt apua tai ratkaistava tilanne ei ole alkanut poliisihenkilön kotivaltion puolella. Nykytilassahan sellainen toiminta rajan yli on mahdollista, jos se tapaus, esimerkiksi jonkinlainen takaa-ajo tai muun vastaava, on jo täällä Suomen puolella käynnistynyt, eli tässä on todellakin mer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

kittävä muutos. Muutokset siis johtavat siihen, että turvallisuus ja poliisin toimintakyky sekä toimintamahdollisuudet molemmilla puolilla rajaa paranevat nykyisistä.

Arvoisa puhemies! Tätä esitystä on siis helppo tukea myös täältä oppositiosta käsin. Lausuntopalautteessa kokonaisuutta on enimmäkseen tuettu sekä tavoitteiden että sisällön osalta. Erääseen seikkaan haluaisin kuitenkin lausuntopalautteessa kiinnittää huomiota ja siitä tässä yhteydessä kysymyksen esittää. Hallituksen esityksessä todetaan, että sopimuksen soveltaminen ei lisäisi poliisien työ määrää merkittävästi eikä se edellyttäisi lisää henkilöstöresursseja, joita tosiaan tälläkin hetkellä hyvin moneen toimintoon ja haasteeseen kysytään. Siten kokonaisuus ei tuottaisi lisää kustannuksia poliisihallinnolle ja poliisille. Kuitenkin esimerkiksi Suomen Poliisijärjestöjen Liitto on omassa lausunnossaan hieman kritisoinut tätä esityksen resurssinäkökulmaa. Liitto tuo esiin näkemyksensä, että esitysluonnoksessa on vähätelty sopimuksen henkilöstövaikutuksia Suomen poliisiin. Kysyisinkin vielä lopuksi sisäministeriltä näkemystänne tähän resurssiasiaan: Saadaanko tämä kokonaisuus toimeenpantua ilman merkittäviä uusia paineita poliisien resurssien kasvattamiseen? Miten vastaatte tähän poliisijärjestön huoleen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.19 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Onpa todella mukavaa olla käsittelemässä näin hyvää hallituksen esitystä, jolla on positiivisia, konkreettisia vaikutuksia Väylänvarren ihmisten arkeen. Pohjoismaitten neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenenä olen tietysti todella iloinen siitä, että tällä tavoin voimme myös konkreettisia rajaesteitä poistaa ja edistää järkevää toimintaa rajan molemmin puolin Suomen ja Ruotsin välillä. Kysehän on rajattomasta rajasta, jonka molemmin puolin ihmiset, samat perheet elävät siinä väylän eri rannoilla. Tosiaan asutuskeskukset ovat siinä toisella puolella jokea, ja siihen seuraavaan, samassa maassa sijaitsevaan asutuskeskukseen taas on usein useita kymmeniä kilometrejä matkaa, joten on hyvin luontevaa ja esimerkiksi nopeaa poliisin reagointia vaativassa tilanteessa hyvin todennäköistä, että se lähin apu löytyykin nimenomaan toiselta puolelta rajaa. Silloin on tärkeää, että poliisi voi tämänkaltaisissa tehtävissä, joita tämä laki tarkoittaa, olla niiden ihmisten puolella, jotka ovat lain oikealla puolella, riippumatta siitä, kummalla puolella valtakunnanrajaa ollaan. Joten todella suuri kiitos ministeri Rantaselle tämän lain tuomisesta eduskuntaan ja hyvästä asian esittelystä.

Tosiaan poliisia tarvitaan, ja suureenissa valtiossa lainkäytön pitää olla läsnä ja ihmisten turvana joka puolella maata, myös riippumatta siitä, kuinka harvaan asuttuja alueet mahdollisesti ovat tai — kun Suomikin on onneksi yksi maailman turvallisista maista — kuinka turvallisia nämä alueet ovat. Kyllä kaikkia tilanteita varten pitää poliisin läsnäolon olla joka puolella turvattu. Suomessahan on aina perinteisesti tehty valtavan tehokasta ja vaikuttavaa viranomaisyhteistyötä.

Tässä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja. Edustaja Strandman aloitti, ja Piisinen jatkoi, ja opposition edustaja Peltonen käytti hyvän puheenvuoron. Vielä oman korteni haluan tuoda kekkoon, niin että tämä asia todella yhdistää koko eduskuntaa. Meillähän siis poliisi- ja viranomaisyhteistyö turvallisuusviranomaisten kesken on ollut aina valtavan hyvää ja joustavaa. Puhutaan paljon tästä PTR-yhteistyöstä, joka harva-alueilla toimii hyvin, eli poliisi, Tulli ja Raja voivat ihmisten turvallisuudesta huolehtia, ja mikä viranomainen onkin ensimmäisenä paikalla, se pystyy aina toimeen tarttumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

Mutta nyt sitten, arvoisa puhemies, on kaikille meille se yhteinen vetoamus, olennainen kysymys, että kun tosiaan usein täältä pääkaupungista katsottuna vedotaan siihen, että no, PTR-yhteistyöllähän pystytään se arjen turvallisuus takaamaan, niin jos alueella ei ole poliisia, ei ole Tullia eikä ole Rajaa, niin silloin ei ole ketään, joka pystyy sen PTR-tehtävän hoitamaan. Sen takia on todella tärkeää turvata myös poliisin asianmukaiset resurssit ylivaalikautisesti, ja sitähän tämä pääministeri Orpon hallitus on tekemässä. Mutta tähän tarvitaan nyt sitten ylivaalikautinen sitoumus niin, että kun valtiontalous on tiukalla ja valtiontaloutta joudutaan tulevinakin vuosina sopeuttamaan — se on ihan varma asia — niin poliisin läsnäolo kuitenkin turvataan, Tullin läsnäolo kuitenkin turvataan ja Rajavartioston läsnäolo turvataan joka puolella maata, niin että nämä viranomaiset sieltä löytyvät. Aina-kaan sellaista tilannetta tosiaan tämän todella mainion hallituksen esityksen myötä ei saa tulla, että esimerkiksi näissä länsirajan Väylänvarren kunnissa luotettaisiin siihen, että, no, Ruotsin poliisi tulee sitten avuksi, vaan kyllä sen Suomen poliisin pitää sieltä alueelta löytyä. Ruotsin poliisi tulee avuksi silloin, kun se Ruotsin poliisi ensimmäisenä ehtii, mutta sellaista valtion viranomaisten vetäytymistä ei tämän myötä saa tapahtua, että Suomen poliisi ei alueella vahvasti olisi, vaan kyllä poliisin pitää olla niiden kaikkien suomalaisten turvana, jotka lain oikealla puolella ovat, joka puolella maata ja kaikkina aikoina. Eli tämä on vetoamus, että kun nyt saadaan laki kuntoon, niin sitten huolehdimme yli hallitus — oppositio-ajan niin tällä vaalikaudella kuin tulevillakin, että nämä tärkeät turvallisuusviranomaiset ovat läsnä ihmisille joka puolella maata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

17.24 Tomi Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme täällä tänään hallituksen esitystä, jolla lisätään Suomen ja Ruotsin poliisiviranomaisten yhteistyötä. Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa Suomen ja Ruotsin välistä poliisiyhteistyötä raja-alueella, jota sopimuksen mukaan sovelletaan Lapissa Suomen puolella kuuden kunnan ja Ruotsin puolella neljän kunnan alueella.

Sopimus helpottaa poliisin toimintaa pitkien etäisyyksien ja harvaan asutussa Lapissa ja raja-alueilla. Se mahdollistaa sujuvan toiminnan tilanteissa, jossa toisen valtion puolella oleva poliisipartio on lähempänä tapahtumapaikkaa kuin oman valtion viranomaiset. Pääsääntöisesti sopimusosapuolet toimittelevat toisen osapuolen kutsumana. Isäntäpuolen esittämästä pyynnöstä voivat osapuolen toimivaltaiset virkamiehet ylittää valtiorajoja ja ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä rikosten ehkäisemiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Kiireellisissä tilanteissa kuitenkin virkamiesten ei tarvitse odottaa vastapuolen esittämää pyyntöä ylittää valtionraja. Tilanteissa, joissa on riski, että vaara toteutuu ennen isäntäpuolen virkamiesten saapumista paikalle, voivat jo toisen valtion poliisiviranomaiset ylittää rajan ja ryhtyä jo määrättyllä raja-alueella väliaikaisesti toimenpiteisiin uhkaavan vaaran torjumiseksi.

Sopimus selventää myös käytännön asioita, kuten täällä on jo mainittu: virkamiehen oikeutta käyttää kansallista virkapukua. Lisäksi rajan ylittävä virkamies voi pitää hallussaan sellaisia aseita ja muita varusteita, jotka heille sallitaan oman kansallisen lainsäädäntönsä puitteissa. Näin ollen kiireellisessä tapauksessa kummankin valtion viranomaiset voivat jatkaa joustavasti omaa toimintaansa ilman ylimääräistä byrokratiaa. Sopimus käsittää myös sopimusosapuolten vastuun varmistaa toimivaltaisten virkamiesten osalta, että yhteistyöhön osallistuvilla virkamiehillä on tarvittavat tiedot ja varusteet. Osapuolet toimi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

vatkin yhteistyössä järjestääkseen mahdollisuuksien mukaan sekä koulutusta että harjoituksia.

Rajan ylittävä yhteistyö vaatii myös kielitaitoa, jotta esimerkiksi mahdollisissa käskytystilanteissa ohjeistus tapahtuu selkeästi ja virheittä. Sopimusta sovelletaan Lapin poliisilaitoksen toimialueella, ja yhteistyöhön osallistuisivat suostumuksensa antaneet, poliisivaltuuksilla toimivat poliisimiehet. Lapin poliisilaitoksessa miehistöön kuuluvalta poliisimieholtä vaaditaankin jo nyt tälläkin hetkellä ruotsin kielen tyydyttävä taitoa.

Arvoisa puhemies! Kiitänkin hallitusta ja ministeriä hyvästä valmistelusta, joilla entisestään lisätään raja-alueemme turvallisuutta ja ehkäistään kansainvälistä rikollisuutta. Lisäksi tämä hallituksen esitys on hyvä esimerkki kansainvälisen yhteistyön lisäämisestä ja syventämisestä meille tärkeän naapurin ja kumppanin kanssa. Aivan kuten Nato-sofa ja DCA-sopimus USA:n kanssa — jotka lisäävät ja täsmentävät sotilasviranomaisten yhteistyötä kumppanimaiden kanssa — vähentävät turhaa byrokratiaa ja edistävät yhteistoimintaa, niin myös tämä hallituksen esitys parantaa ja edistää poliisiviranomaisten osalta yhteistyötä maamme pohjoisosissa. Onkin hyvä, että sotilaallisen pitkäaikaisen yhteistyön lisäksi syvennämme kumppanuutta Ruotsin kanssa tämän hallituksen esityksen mukaisesti myös poliisitoiminnan osalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.28 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia sisäministeri Rantaselle erinomaisesti tehdystä työstä ja hyvästä valmistelusta.

On jotenkin ihmeellinen yhteensattuma, että tämä lakihanke on lähtenyt liikkeelle 1. päivä helmikuuta 22, eli hieman ennen kuin Venäjä hyökkäsi Ukrainan kimppuun, ja tämä aiheutti molemmissa tätä lakia koskevissa valtioissa huolen siitä, miten meidän käy. Mehän olemme tehneet tätä rajayhteistyötä Ruotsin kanssa vuosikymmeniä, varmaan vuosisatoja käytännössä on rajan yli tehty yhteistyötä. Osaltaan kielimuuri siellä on kovin matala, ja yhteistyö on aivan luonnollista.

Nyt kun menemme uuteen aikaan ja olemme sitä uutta aikaa elämässä, niin totta kai meillä pitää virkamiehillä ja viranomaisilla olla lainsäädäntöpohja, miten tätä uutta yhteistyötä noudatetaan, koska viranomainenhan ei voi työssään mihinkään muuhun nojata kuin lakiin. Viranomainen ei tee yhtään mitään semmoista toimenpidettä, mikä ei lakiin sisälly, ja tämä laki on aivan erinomaisesti aikaan sopiva ja hyvin valmisteltu ja sopii juuri siihen hetkeen, millä se tulee voimaan, sitten kun eri osapuolet ovat sen hyväksyneet. Toivonkin, että tämä yhteistyö nyt tällä keinoin menee, enkä usko, että Ruotsin kanssa ongelmia tulee.

Tässä on vielä pieni nyanssi, pieni yksityiskohta, joka tulee varmaan lähiaikoina voimaan, Ruotsin Nato-jäsenyys. Kannattaa muistaa, että Nato-joukotkin, mitkä sitten Suomeen aikanaan tulevat harjoituksiin ynnä muuhun... Meillähän tässä talossa kohta käsitellään Natoa koskeva menettelytapalaki siitä, mitä velvollisuuksia maahan tulevilla Natojoukoilla on, mitä oikeuksia heillä on, millaisia aseita saavat kantaa ja miten muun muassa rikosoikeudellinen vastuu jaetaan. Tämä erinomainen lakiesityshän kuuluu tähän samaan kategoriaan.

Toivotaan tälle laille hyvää, nopeaa käsittelyä ja hyväksyntää molemmilla puolin rajaa. Tämä auttaa meitä valtavan paljon siinä tilanteessa. Ruotsin ja Suomen välinen yhteistyö on ollut aina hyvää, ja tämä on vahva pohja sille, että tämä poliisiyhteistyö...

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

Ja kuten tässä joku puhuja aivan oikein sanoi poliisin, Tullin ja Rajan välisestä yhteistyöstä, niin tämä PTR-yhteistyö muun muassa tuolla itärajalla kotikunnassani Ilomantsissa on toiminut hyvin. Jos poliisi ei ole paikalla, Rajavartiosto antaa apua. Nyt tämä samainen yhteistyö näköjään leviää yhä enemmän tuonne länsirajallekin, ja se on erinomainen asia, jota pidän Suomen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelun päätteeksi ministeri Rantasella on mahdollisuus vastata hänelle osoitettuihin kysymyksiin. — Olkaa hyvä, ministeri.

17.31 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty oikein hyvää keskustelua. Ja on totta tosiaan niin, että yhteistyö länsinaapurimme Ruotsin kanssa on ehkä pikemminkin vain syventymään päin ollut viimeaikoina, ja se on tietysti ilman muuta hyvä asia. Siellä on ollut aikaisemminkin ymmärryksen mukaan oikein hyvä viranomaisyhteistyö muun muassa rikostutinnan osalta ja toki muutoinkin tästä rajan yli, mutta erityisesti nyt on pyritty syventämään yhteistyötä myöskin poliittisesti. Olen itsekkin hyvin mielelläni tavannut omia vastinparejani Ruotsista, ja tämä keskustelu on hyvin hedelmällistä. Meillä on paljon tällä hetkellä samantyyppisiä tavoitteita poliittisesti Ruotsin kanssa, ja siinäkin mielessä yhteistä säveltä on helppo löytää.

Tämä kyseinen lainsäädäntö ja sopimus on pikemminkin täydentävä. Tällä ei missään nimessä ole tarkoitus korvata oman maan poliisiresursseja ja poliisivoimia, ei meillä Lapissa mutta ei myöskään Ruotsin puolella. Se ei olisi ylipäättänsä asiallista, mutta ei se ole myöskään realistista. Eli pikemminkin tämä lainsäädäntö täydentää ja nimenomaan tekee juuri sen lisäarvon, että nyt ei tarvitse erikseen olla alkanut se tehtävä oman maan puolella, ja siinä mielessä tämä on täydentävä.

Sitten vastaus tähän kysymykseen, että mitä jos ylittää nämä rajat, johon tämä poliisiyhteistyö on suunnattu. Tässä on nimenomaan tarkoitus, että tämä vieraan maan eli siis Ruotsin poliisi tullessaan Suomen puolelle toimii ikään kuin ensivasteena ja johdon ja toiminnan ottaa sitten suomalainen poliisi. Ei ole tarkoitus, että he sitä sitten esimerkiksi pohjoisesta Helsinkiin asti hoitavat.

Mitä sitten tulee poliisin resursseihin ylipäättänsä, niin tällä hallituskaudella niitä ollaan nostamassa. Olemme nostamassa nyt poliisin henkilötyövuosia 8 000 poliisiin, ja siitä varmasti riittää kyllä tähän maahan, kun ne kohdistetaan vielä operatiiviseen toimintaan, ja sillä osin kuin poliisiylijohto, Poliisihallitus, arvioi tätä resurssien sijoittamista, niin siitä varmasti riittää sekä kenttäpoliisiin että rikostutkintaan koko maahan resursseja. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.